

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 25/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till marknadsdomstolslag samt lagstiftning som har samband med den

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 september 2001 en proposition med förslag till marknadsdomstolslag samt lagstiftning som har samband med den (RP 105/2001 rd) till lagutskottet för beredning och bestämde samtidigt att ekonomiutskottet skall lämna utlåtande i saken till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Eija Siitari-Vanne, justitieministeriet
- regeringsrådet Kristian Tammivuori, handels- och industriministeriet

- presidenten i högsta förvaltningsdomstolen Pekka Hallberg
- ordföranden, justitierådet Mikko Tulokas och generalsekreterare Petri Kuoppamäki, konkurrensrådet
- direktör Juhani Jokinen, Konkurrensverket
- biträdande direktör Päivi Seppälä, Konsumentverket
- direktör Pentti Mäkinen, Centralhandelskammaren
- professor Matti Rudanko, Helsingfors handelshögskola
- professor Martti Castrén, Helsingfors universitet, juridiska fakulteten.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att de ärenden som faller inom konkurrensrådets och den nuvarande marknadsdomstolens behörighet skall föras över till en ny marknadsdomstol, som är en specialdomstol. Marknadsdomstolen behandlar ärenden som enligt lagstiftningen om konkurrensbegränsningar och upphandling, lagen om behandling av vissa marknadsrättsliga ärenden eller någon annan lag faller inom dess behörighet.

I marknadsdomstolslagen finns bestämmelser om domstolens rättskipningspersonal och behandlingen av ärenden. Marknadsdomstolen

skall ha en överdomare och som övriga ledamöter marknadsrättsdomare samt utöver de lagfarna ledamöterna sakkunnigledamöter med uppdraget som bisyssla, på det sätt som närmare bestäms i lagen. Domstolen är uppdelad på sektioner som främst sköter behandlingen av ärenden som hör till området för antingen konkurrens- och upphandlingslagstiftningen eller den marknadsrättsliga lagstiftningen.

Ändring i marknadsdomstolens beslut i konkurrens- och upphandlingsärenden får precis som nu sökas hos högsta förvaltningsdomstolen.

I övriga ärenden får ändring sökas genom besvär hos högsta domstolen, om den beviljar besvärstillstånd.

Syftet med propositionen är att garantera en sakkunnig och effektiv behandling av konkur-

rens- och upphandlingsärenden samt marknadsrättsliga ärenden och därmed förbättra rättsskyddet.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Ekonomiutskottet tillstyrker propositionen ur sin egen synvinkel.

När ekonomiutskottet behandlade en ändring av lagen om konkurrensrådet framhöll det i sitt betänkande EkUB 2/1998 rd att omfattningen och betydelsen av uppgifterna enligt lagen om konkurrensbegränsningar och lagen om offentlig upphandling kräver en starkare, permanent organisation av domstolstyp. Riksdagen godkände den 24 mars 1998 ett uttalande i ekonomiutskottets betänkande där det förutsattes att regeringen utan dröjsmål bereder och lämnar till riksdagen en proposition om ombildande av konkurrensrådet till en egentlig domstol eller om överföring av dess uppgifter till en egentlig domstol.

Vid beredningen har olika alternativ utretts. Regeringen har stannat för att föreslå att det inrättas en ny specialdomstol, marknadsdomstolen, och att dess behörighet skall omfatta de ärenden som för tillfället faller inom konkurrensrådets och den nuvarande marknadsdomstolens behörighet. Regeringen menar att domstolens sakkunskap kan säkerställas bättre på detta sätt än om ärendena flyttas över på en eller flera redan fungerande domstolar. Utöver lagfarna domare utnämner statsrådet ett tillräckligt antal sakkunnigledamöter med uppdraget som bisyssla.

Det nuvarande konkurrensrådet verkar i anslutning till handel- och industriministeriet. Alla dess ledamöter innehar uppdraget som bisyssla. I marknadsdomstolen innehar ordföranden uppdraget i huvudsyssla, medan de övriga ledamöterna innehar sitt uppdrag i bisyssla. I den nya marknadsdomstolen kommer de lagfarna ledamöterna att inneha sitt uppdrag i huvudsyssla.

Sakkunnigledamöter med uppdraget som bisyssla kommer inte längre att utses på framställning av intresseorganisationerna. Det faktum att intresseorganisationerna inte längre kommer att vara representerade understryker enligt ekonomiutskottets mening domstolens oavhängighet.

I marknadsdomstolen kommer upphandlings- och konkurrensärenden, med hänsyn både till kvantiteten och det ekonomiska värdet, att ha högsta prioritet. Enligt vad utskottet har erfarit utgör de omkring 90 procent av alla ärenden som behandlas i marknadsdomstolen. De kan vara betydande också i ett samhällsekonomiskt perspektiv. Den nya marknadsdomstolen tar över sådana ärenden med stor betydelse för konsumenter och näringsidkare som hänför sig till reglering av marknadsföringen av nyttigheter och olika slag av tjänster samt av avtalsvillkoren mellan olika marknadsparter.

Det är viktigt att ärendena behandlas effektivt och sakkunnigt i marknadsdomstolen, menar utskottet. Parterna skall kunna vänta sig ett domstolsavgörande inom en skäligen förutsebar tid. Det är synnerligen viktigt att domstolen kan anställa ett tillräckligt antal lagfarna ledamöter och sakkunnigledamöter samt beredande personal. Lönerna bör vara konkurrenskraftiga för att domstolen skall bli ett attraktivt alternativ. Utöver lämplig personal bör domstolen också garanteras adekvata verksamhetsbetingelser i övrigt.

Enligt lagförslaget skall marknadsdomstolen vara uppdelad på sektioner på det sätt som närmare anges i domstolens arbetsordning. I lagen anges inte hur stora och hur många sektionerna skall vara. Regeringen har eftersträvat så flexibla bestämmelser som möjligt som tar hänsyn till uppgiften att fatta avgöranden i praktiken. Obe-

roende av sektionsindelningen kan personalen vid behov engageras i behandlingen av alla typer av ärenden inom domstolens behörighet.

Ekonomiutskottet anser att en viss balans och klart avgränsade helheter bör eftersträvas i fördelningen av ärenden mellan olika sektioner. Den flexibilitet som bestämmelserna medger bör utnyttjas, men utan risk för rättssäkerheten. Om statsrådet förordnar ett tillräckligt stort antal sakkunnigledamöter med uppdraget i bisyssla är det möjligt för sektionerna att anlita deras sakkunskap fullt ut.

I ekonomiutskottet har sakkunniga kommit med kritiska bedömningar om lagens innehåll och behovet av en specialdomstol. Utskottet har

också uppmärksammat bl.a. besvärssystemet, befogenhetsfördelningen och behandlingens och handlingarnas offentlighet. Vidare har det påpekats att ändringar i EU:s konkurrensbestämmelser blir aktuella inom ett par år. På grund av kritiken anser ekonomiutskottet att lagutskottet bör utreda lagförslagets innehåll och lagens behöv-
lighet.

Utlåtande

Ekonomiutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att lagutskottet bör beakta det ovan sagda.

Helsingfors den 13 november 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Leena Luhtanen /sd
vordf. Mari Kiviniemi /cent
medl. Janina Andersson /gröna
Klaus Hellberg /sd
Mikko Immonen /vänt
Reijo Kallio /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Kalervo Kummola /saml (delvis)

Pekka Kuosmanen /saml
Mika Lintilä /cent
Olli Nepponen /saml
Antti Rantakangas /cent
Mauri Salo /cent
Juhani Sjöblom /saml
ers. Jari Leppä /cent
Veijo Puhjo /vänt.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Eelis Roikonen.